

ARAPLARA TÜRKÇE ÖĞRETMEK AMACIYLA HAZIRLANMIŞ KAŞGARLI MAHMUT TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ'NDE KÜLTÜR AKTARIMI*

İsa YILMAZ**

İzzet ŞEREF

ÖZET

Dil, en basit tanımıyla bir iletişim aracıdır. Kültür ise bir toplumun simgesi hâline gelmiş ve milli değeri olan her şey olarak tanımlanabilir. Dil ile kültür arasındaki ilişkinin varlığı da dil ve kültür var olduğundan bu yana bilinmektedir. Dil, kültürü beslerken kültür de dili beslemektedir. Dil ile kültür arasında bu şekilde bir alışveriş vardır. Bu ilişkiye dil ve kültürden söz edilen her alanda dikkat edilmesi gerekir. Bu alanlardan olan dil öğretiminde dil ile kültür arasındaki ilişki her aşamada göz önünde bulundurulmalıdır. Çünkü dil öğretimi aynı zamanda kültür aktarımı demektir. Bu sebeple Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'nde de dil öğretiminde kültür aktarımının önemi üzerinde durulmuştur.

Bu çalışmada dil öğretiminin kültürlerarası etkileşimde bir araç olduğu düşüncesinden hareketle, öncelikle Türkçe öğretimi amacıyla hazırlanmış olan ders kitaplarının kültür aktarımı sürecindeki yeri ve önemi üzerinde durulmuştur. Daha sonra Araplara Türkçe öğretimi amacıyla hazırlanmış olan *Kaşgarlı Mahmut Türkçe Öğretim Seti* kültür aktarımı bağlamında ele alınmış ve belirli ölçütlere göre değerlendirilmiştir. Bu incelemeler sonucunda temel seviye metinlerinde orta seviye metinlerine göre daha fazla aktarımın yapıldığı ve yapılan aktarımların da genellikle doğrudan olduğu anlaşılmıştır. Orta seviye metinlerinde ise daha çok edebî ve tarihsel aktarımların yapıldığı görülmüştür. Bu sonuçlara göre Türk yaşantısı ve gelenek-görenekleriyle ilgili öğelere daha fazla yer verilmesi gerektiği düşüncesi oluşmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe öğretimi, Araplara Türkçe öğretimi, *Kaşgarlı Mahmut Türkçe Öğretim Seti*, kültür aktarımı.

* Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Arş. Gör. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, El-mek: yilmzisa@gmail.com

CULTURAL TRANSFER IN MAHMUD AL KASHGARI TURKISH TEACHING SET PREPARED FOR TEACHING TURKISH TO ARABS

ABSTRACT

Language is a communication tool in its simplest definition. Culture can be defined as everything that has become the symbol and national value of a nation. Relationship between language and culture has been known since their existence. Language feeds culture while the culture feeds the language. There is a connection in between a language and a culture in this manner. This relationship should be paid attention in all mentioned areas about the language and culture. Relationship between language and culture should be on the screen at every stage of language teaching as it is one of these areas. As language teaching is to mean cultural transmission at the same time. For this reason, it is focused on importance of culture transmission in language teaching in the Common Framework Text for Education of European Languages.

In this study, first it is focused on the position and importance of prepared textbooks in the process of culture transferring through teaching Turkish, accepting the idea “language teaching is a tool in intercultural interaction”. Later, *Mahmud Al Kashgari Turkish Teaching Set* which was prepared for teaching Turkish to Arabs was discussed in the context of cultural transmission and evaluated according to certain criteria. As a result of these analyzes, it is come out that the transfer was done more in the texts of the main level than in the mid-range ones, and also the transforming were often found to be direct. It was observed that there were more literary and historical texts in the mid-level transmissions. According to these results it is thought that there should be given more feature related items of Turkish life and traditions.

Key Words: Teaching Turkish to foreigners, Teaching Turkish to Arabs, *Mahmud Al Kashgari Turkish Teaching Set*, the cultural transfer.

1. Giriş

1.1. Dil ve Kültür İlişkisi

Dil ve kültür ilişkisi insanlığın var olmaya başladığı bilinmeyen zamanlardan bu güne kadar süregelen bir süreci kapsamaktadır. Yüzyıllar içerisinde dil ve kültür birbirini beslemiş ve birlikte anılmışlardır. Dil üzerinde çalışma yapan her bilim adamı dil ve kültür ilişkisi üzerinde ısrarla durmuş, var olan ilişkileri her yönüyle ortaya koymaya çalışmıştır. Timurtaş’a (1980: 42) göre dil, uzun bir zaman içerisinde ve çeşitli tarih, coğrafya ve kültür şartları altında meydana gelmiş; içtimai yönü ağır basan tabii bir varlıktır. Ergin’e (1999: 3) göre ise dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendi kanunları içerisinde yaşayan ve gelişen canlı bir varlık, milleti birleştiren, koruyan ve onun ortak malı olan sosyal bir müessese, seslerden örülmüş muazzam bir yapı, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış gizli bir anlaşmalar ve sözleşmeler sistemidir. Dilin temel tanımlarından sayılan bu her iki tanımda da dil ve millet, dolayısıyla da dil ve kültür ilişkisi üzerinde önemle durulduğu görülmektedir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

Kültür olarak ileri seviyede olan milletlerin dilleri de taşıdığı değerler bakımından gelişmiş bir içeriğe sahiptir. Dil, bir kültür taşıyıcısı olarak bir milletin yaşantısı hakkında kültür ve toplum araştırmacılarına geniş bir bakış açısı sunabilir. Aksan'a (2003: 67) göre kimi zaman dildeki bir sözcük bile ulusun inançları, gelenekleri, bireylerin kendi aralarındaki davranış ve ilişkileri, maddi ve manevi kültürü hakkında fikir verebilir. Diğer yandan bir milletin dilinin gelişmişlik düzeyi o milletin sosyal, siyasi ve teknoloji alanlarında kaydettiği gelişmeleri de yansıtır. Akarsu (1998: 88) da gelişmiş bir kültüre sahip olan milletlerin dillerinin, kültürlerindeki ilerlemelere paralel olarak geliştiğini söyleyerek milletin düşünce hayatındaki ilerlemeleri, dilin ilerlemesine bağlamıştır. Uygur (2006: 21) dil ve kültür ilişkisi üzerine, dilde kültürün belirgin damgasını taşımayan hiçbir dilsel kuruluşa, hiçbir sözcüğe rastlanmaz, diyerek dil ve kültür ilişkisini daha ileri boyutlara taşımıştır.

Dil ve kültür ilişkisinin en önemli boyutu ise dilin kültür aktarımında temel araç görevi görmesidir. Milletler, kültürlerini yüzyıllar sonrasına taşıırken dilin gücüne ihtiyaç duyarlar. Nesillerden nesillere kültür aktarımı ve iletimi ancak dilin imkânları dâhilinde gerçekleşebilir. Kaplan (2001: 10) anne ve babaların, çevrenin, okulun çocuğa dil vasıtasıyla cemiyetin asırlar boyunca biriktirdiği hayat tecrübesini ve kültürü aktardığını vurgulayarak dilin kültür aktarımı noktasındaki taşıyıcılığına değinmiştir. Temizyürek (2001: 404) de dil, toplumun dünü bugünü ve yarını arasındaki bağı kurabilecek en kuvvetli kültür unsuru olduğunu belirtmiştir.

Kısacası bir ulusun yaşayış biçimi, inançları, gelenekleri, dünya görüşü, çeşitli nitelikleri ve hatta tarih boyunca bu toplumda meydana gelen çeşitli olaylar üzerinde elde hiçbir bilgi olmasa, yalnızca dilbilim incelemeleriyle, bu dilin söz varlığının, söz hazinesinin derinliğine inerek bütün bu konularda çok değerli bilgiler ve güvenilir ipuçları edinilebilir. Aynı biçimde tek başına dili ele alarak, belli bir dilin belli bir dönemdeki bir metnini, yalnızca yabancı öğeler, yabancı etkiler açısından inceleyerek dili konuşan toplumun o süre içinde hangi kültür hareketlerine sahne olduğu, hangi dış etkiler altında kaldığı da belirlenebilir (Aksan, 2003: 65).

1.2. Dil ve Kültür İlişkisi Bağlamında Yabancı Dil Öğretimi

Dünyada var olan milletlerin sayısı kadar farklı kültürden bahsedilebilir. Bir toplumun kültürel değerleri başka toplumlara göre farklılıklar gösterir. Ayrıca kültür çatısı altında yapılan uygulamalar da farklılaşmaktadır. Mesela Avrupa toplumlarında aynı cinsten olan insanların selamlaşırken öpüşmeleri normal karşılanmazken bazı doğu toplumlarında bu durum normal bir selamlaşma ritüeli olarak görülmektedir. Dil öğretimi içerisinde kültürel farklılıkların önemi de bu noktada açığa çıkmaktadır. Türkçeyi öğrenen bir yabancı, Türk toplumuna ait gelenek, görenek ve uygulamaları öğrenmezse, Türkçenin taşıdığı kültürel öğeleri tanımazsa komik durumlara düşebilir.

Dil öğretiminin gerçek amacı, dili her yönüyle o dili öğrenen bireylere aktarmaya çalışmak ve kavratmaktır. Bu noktada dilin kültürle olan ilişkisi göz önüne alınınca, öğretilmek istenen dilin dâhil olduğu kültürün hedef gruba tanıtımı da gereklidir. Çünkü bir dili öğrenmek aynı zamanda o dilin konuşucuları gibi yaşamaktır. Dil toplumdaki gelişmelerle beraber geliştiği için yabancı dile hâkim olabilmenin temel şartı o toplum gibi düşünebilmektir. Eğer yabancı dil öğrenen kişi dilin bu yönünü göz ardı ederse o dili öğrenmede çok sıkıntı yaşar. Demircan'ın (1990: 26) da belirttiği gibi yabancı dil öğrenen kişi, hedef dilin iletişim açısından gerekli olan kültürel verilerini öğrenmeli, iletişim becerilerini edinmelidir.

Her dilde kavramlar dokusu bulunduğundan ve her dil insanlığın bir bölümünün tasarlama biçimini ele aldığından, kısacası her dil özel bir dünya görüşünün yankısı olduğundan, yabancı bir dilin öğrenilmesi de insana yeni bir görüş kazandırır, görüş açılarını çoğaltır (Akarsu, 1998: 64). Türkçeyi öğrenen bir yabancı, Türk yaşayış şeklini ve düşünüş biçimini de öğrenme sürecinde elde edebilirse süreci hızlandırmış olur.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013*

Diller arasında kültüre bağlı önemli yorum ve algılama farklılıkları vardır. Bunlar kelimelere de yansımıştır. Söz gelimi, inanışlara ait kelimelerin çoğu böyledir. Bu nedenle ikinci dil öğrenenlerin sadece gramer bilgilerini ve bir sözlük maddesi olarak kelimeleri değil, metinler aracılığıyla bunların ait oldukları kültürel öğeleri de kavramaları gerekmektedir (Çifci, 2010: 124). Çünkü kelimeler metin içerisinde, özellikle de yazılı ve sözlü iletişimde tamamen farklı anlamlara bürünebilir. Bağlam denilen yapı işin içerisine girince kelimelerin sözlük anlamları var olan durumu kavramakta yetersiz kalabilir. Bu durumda göz önünde bulundurulması gereken temel faktör de kültürdür. Meselâ bir deymi veya atasözünü anlamak, kelimelerin sözlük anlamlarını bilmekle mümkün olamaz. Bunların yanında o kelimelerin yan anlamlarının, mecaz anlamlarının da bilinmesi gerekmektedir.

Yabancı dil öğretiminde kullanılan ders malzemelerinden en önemlisi ders kitaplarıdır. Kitaplar temel malzeme olduğu gibi aynı zamanda belirli bir programın takip edilmesini de sağlar. Ders kitaplarında kültürün yeri ve önemi ise tartışılmazdır. Çünkü kültür aktarımında ders kitaplarındaki metinlerin çok büyük payı vardır. Dili öğrenen bireyler, o dilin konuşulduğu topluma ait gelenek ve göreneklere en iyi metinler aracılığıyla edinebilir. Diğer yandan metinler yardımıyla öğrenilen dilin toplumuna ait gündelik yaşam hakkında fikir sahibi olunabilir. Bu ise yabancı dil öğrenim sürecini olumlu yönde etkiler ve yabancı dilin etkin olarak kullanımına zemin hazırlar.

Yabancı dil öğretimine yönelik kitap yazarken kitap yazarlarının çıkış noktası hedef kültüre özgü bağlamları harekete geçirerek temaları seçip dil öğretim ve öğrenim etkinliklerini bu çerçevede yürütmektir. Böylece öğrencilerin tanıdık temalar ve bağlamları kullanarak hedef dilde karşılıklarına çıkan yeni kavram ve yapıları daha kolay ve iyi bir şekilde öğrenecekleri düşünülmektedir (Bayyurt, 2009: 36).

Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni, yabancı dil öğretimi için hazırlanan ders kitaplarının temel dil seviyesindeki öğrencilere yönelik A1 ve A2, orta dil düzeyindeki öğrencilere yönelik B1 ve B2, ileri dil düzeyindeki öğrencilere yönelik ise C1 ve C2 seviyelerinde hazırlanması gerektiğini öngörmektedir. Bu amaç doğrultusunda hazırlanmış olan yabancılar için Türkçe öğretim setlerinde de dil öğretimini gerçekleştirebilmek adına kültürel öğelere yer verilmesi gerekmektedir. Seviyelerden dolayı, bu kültürel öğeler temel kitaplarda başlangıç seviyesindeki ifadelerle sunulurken, orta ve ileri seviyedeki kitaplarda biraz daha örtük ifadelerle sunulabilir. Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'ne bakıldığında dil öğretiminde öncelikli hedeflerden birinin yabancı dile ait olan sosyokültürel değerlerin aktarılması olduğu görülmektedir. Bu bildirmede aynı zamanda söz konusu edilen sosyokültürel değerlerin neler olması gerektiği üzerinde de durulmuş ve bu değerler şu şekilde sunulmuştur:

1. Günlük yaşam

- ✓ Yiyecek, içecek, yemek zamanları, sofrada adabı
- ✓ Resmî tatiller, çalışma zamanları
- ✓ Boş zaman etkinlikleri, hobiler, okuma alışkanlıkları, yaygın sporlar

2. Yaşam koşulları

- ✓ Yaşam standartları
- ✓ Ev koşulları
- ✓ Sosyoekonomik durum

3. Kişilerarası ilişkiler

- ✓ Sınıfsal yapı ve sınıflar arası ilişkiler

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

- ✓ Kadın – erkek ilişkileri
 - ✓ Aile yapıları ve ilişkileri, kuşaklar arası ilişkiler
 - ✓ Politik ve dinsel gruplar arası ilişkiler
4. Değerler, inançlar ve davranışlar
- ✓ Sosyal sınıf
 - ✓ Çalışma toplulukları
 - ✓ Gelir düzeyi
 - ✓ Gelenekler
 - ✓ Sanat, müzik vb.
5. Beden dili
6. Sosyal gelenekler
- ✓ Dakiklik
 - ✓ Hediyeler
 - ✓ Elbiseler
 - ✓ Yasaklar, kurallar vb.
7. Âdet olmuş davranışlar
- ✓ Dinî kurallara dayalı davranışlar
 - ✓ Doğum, evlilik gelenekleri
 - ✓ Festivaller, törenler, kutlamalar (akt. Bölükbaş ve Keskin, 2010: 227)

Yabancı dil öğretiminde kültürün yeri düşünüldüğünde Türkçenin yabancılara öğretiminde kültür aktarımı, üzerinde durulması gereken bir konudur. Türkçenin öğretimi demek aynı zamanda Türk sosyokültürel yaşantısına ait değerlerin öğretimi demektir. Bu yüzden Türkçenin öğretimi için hazırlanan materyallerin ve malzemelerin de bu amaçla hazırlanması gerekir.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalar psikolojik ölçümler ve sosyal olaylarla ilgili derinlemesine bilgi sağlarlar. Nitel araştırmalar, geleneksel araştırma yöntemleriyle ifade edilmesi zor olan sorulara cevap bulmak için gereklidir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011: 254). Bu çalışmada *Kaşgarlı Mahmut Türkçe Öğretim Seti*'nin Araplara Türkçeyi öğretirken kültürel öğelere ne kadar yer verdiği üzerinde durulmuştur. Bu yapılırken kültürel öğelerin neler olduğu belirli kıstaslara göre tespit edilmeye çalışılmıştır. Ortaya çıkan sonuçlar Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni içeriğinde ilan edilmiş olan maddelere göre yorumlanmış ve değerlendirmelerde bulunulmuştur.

2.2. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri doküman incelemesi tekniğiyle elde edilmiştir. Doküman incelemesi resmî ya da özel kayıtların toplanması, sistematik olarak incelenmesi ve değerlendirilmesi ile

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

yapılır (Ekiz, 2009: 73). Araştırmada Araplara Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanmış olan *Kaşgarlı Mahmut Türkçe Öğretim Seti* ele alınmış ve kültür aktarımındaki işlevi açısından incelenmiştir. Bu incelemeler yapılırken söz konusu set, barındırdığı kültürel öğeler açısından fişlenmiştir. Ortaya çıkan sonuçlar ise belirli üst ve alt başlıklara göre gruplandırılmış ve tablolar hâlinde sunulmuştur.

2.3. Uygulama

Çalışmada, *Kaşgarlı Mahmut Türkçe Öğretim Seti* Türk sosyokültürel hayatına ait olan değerler nazarıyla incelenmiştir. Kitapta yer alan metinler tek tek fişlenmiş ve belirli ana başlıklar oluşturulmuştur. Yapılan incelemeler sonucunda tespit edilen kültürel öğelerin araştırmacılar tarafından yedi ana başlık altında toplanması uygun görülmüştür. Bu sınıflamadan sonra her ana başlığın altında ayrı sınıflandırmalar yapılmış ve bunlar aşağıdaki gibi tabloleştirilmiştir:

Tablo 1. Metinlere Yansıyan Kültürel Öğeleri ve Alt Grupları Gösteren Sınıflandırma Tablosu

Alt Grup	1. GÜNLÜK HAYAT	2. KİŞİLER	3. TARİH VE DİL	4. EDEBİYAT-SANAT VE MÜZİK	5. GELENEKLER VE FOLKLOR	6. COĞRAFYA-YER-MEKÂN	7. KURUM VE KURULUŞ
a	Yiyecek ve içecek	Tarihsel kişiler	Tarihsel olaylar	Edebiyat	Özel günler ve gelenekler	Şehirler	Devlet kurumları ve kuruluşları
b	Resmî tatiller, çalışma zamanları	Sanatçı kişiler	Türk dili ile ilgili olanlar	Müzik	Sözlü anlatımlar ve sözlü gelenekler	Turistik yerler	Özel kurum ve kuruluşlar
c	Boş zaman etkinlikleri, hobiler	Sporcular	Diğerleri	Gösteri sanatları (Film, Tiyatro vb.)	Dine dayalı davranışlar	Tarihi mekânlar	Eğitim kurumları
d	Karşılıklı konuşmalarda yaşa, cinsiyete, yakınlık derecesine, statüye göre kullanılan sözler	Tanınmış kişiler		El sanatları	Festivaller, törenler, kutlamalar	Semtler-Meydanlar	Diğerleri
e	Spor	Dini kişiler		Diğerleri	Ritüeller, bâtil inançlar	Dini mekânlar	
f	Diğerleri	Diğerleri			Diğerleri	Diğerleri	

Kaşgarlı Mahmut Türkçe Öğretim Seti, Temel 1-2-3-4 ve Orta 1-2 düzeylerini hedef alarak oluşturulmuş bir kitap olduğu için çalışmanın bulguları da bu şekilde tabloleştirilmiştir. Tablolarda alt gruplara, kültürel öğelerin metinlerdeki aktarılış şekline ve bu öğelerin kitaptaki sayfa numaralarına da yer verilmiştir. Alt grupların ne olduğu sınıflandırma tablosu olan Tablo 1.'de belirtilmiştir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

3. Bulgular ve Yorumlar

3.1. Kaşgarlı Mahmut Türkçe Öğretim Seti'ndeki Kültürel Ögelere Dair Bulgu ve Yorumlar

Tablo 2. Temel-1 Seviyesinde Hazırlanan Metinlerdeki Kültürel Ögelerin Alt Grupları, Aktarılış Şekilleri ve Sayfa Numaraları

Alt Grup	Kültürel Ögelerin Aktarılış Şekli	Kitaptaki Yeri (Sayfa)
1d	- Hava çok soğuk, çay var mı? - Var efendim.	20
1a	Üzgünüm efendim bugün menümüzde köfte yok.	26
1a	Benim için de bol acılı Adana kebab lütfen.	26
1a	Akdeniz salatası var mı?	26
1a	Akdeniz salatamız yok ama çoban salatamız var.	26
1a	Ayran lütfen.	26
1e	Amcam Recep Bey, milli güreşçidir.	27
7c	Gaziantep Üniversitesi İktisat Fakültesi İşletme Bölümünde 3. sınıfta okuyorum.	32
7d	Ben Karataş'ta bir stüdyo dairede kalıyorum.	32
7d	Biz önce Kırkayak'ta ucuz bir lokantaya gidiyoruz.	32
1a	İbrahim, balık eklemek yiyor ve kola içiyor. Ben balıktan hoşlanmıyorum. Bunun için tavuk döner yiyorum ve ayran içiyorum.	32
7b	Sinema Sankopark'ta. Orası çok güzel ve büyük. Biz biraz erken gidiyoruz ve biraz geziyoruz.	32
6a	İyiyim babacığım. Benim dersim 11.30'da bitti. Şu an otogardayım. Konya'ya gelmek istiyorum.	35
6a	Otobüs Aksaray'da yarım saat yemek ve çay molası veriyor. Sekize yirmi kala orada olurum.	36
1c	Cumartesi ve Pazar günlerini çok seviyorum. Çünkü o günlerde geç kalkıyorum, sinemaya gidiyorum ve evde dinleniyorum.	37
7c	Benim adım Eda. Ben sekiz yaşındayım. Atatürk İlköğretim Okuluna gidiyorum.	38
6a	Benim adım Veli. Ben öğretmenim. Gaziantep'te oturuyorum.	38
7b	O zaman okuldan çıktıktan sonra Sankopark'ta bekliyorum seni.	39
7b	Tamam, Avşar Sineması'nda çok güzel bir komedi filmi var. Saat altıda.	39
6a	Merhaba, benim adım Melek Taşpınar. İzmir'de yaşıyorum. Yaşadığım şehri çok seviyorum.	41
6a	En yakın arkadaşımın adı Esra. Onun ailesi İstanbul'da yaşıyor.	41
6a	Benim ailem ise Ankara'da oturuyor.	41
2d	Arama Kurtarma Derneği (AKUT) Başkanı Nasuh Mahruki, Everest'e tırmanan ilk Türk'tür.	50
4a	Orhan Veli Kanık-"İstanbul'u Dinliyorum" şiiri	51

Tablo 2.'ye bakıldığında Temel-1seviyesindeki metinlerde günlük hayatta tüketilen yiyecek içeceklere daha çok yer verildiği görülmektedir. Bir diğer dikkati çeken ise şehirlerdir. Bu seviye metinlerinde Türkiye'nin farklı şehirlerinin adı geçmektedir. Tabloda gelenekler ve folklor ögesiyle ilgili bir uygulamaya hiç yer verilmediği anlaşılmaktadır. Tabloda yer alan kültürel ögelerin aktarılış şekillerinde dikkat edilmesi gereken bir diğer durum ise yapılan aktarmaların

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

doğrudan yapıldığıdır. Tablodan da anlaşılacağı gibi bu seviye metinlerinde kültürel aktarıma fazla yer verilmemiştir. Bazı üst başlıklara ve alt gruplara ise hiç yer verilmemiştir. Bu seviyede, Türkçe bilmeyenlere ve temel seviyedeki öğrencilere Türkçe öğretmek amaç olduğu için temel dil becerilerine, etkinliklere ve uygulamalara ağırlık verildiği anlaşılmaktadır. Aynı zamanda yapılan aktarımların da doğrudan yapılmış olması da bu durumla ilgilidir. Temel-1 seviyesinde, yani Türkçeyi yeni öğrenen kişilere dolaylı anlatımlardan oluşan metinlerin okutulmasının doğru olmayacağına düşünülüyor sanılmaktadır.

Tablo 3. Temel-2 Seviyesinde Hazırlanan Metinlerdeki Kültürel Öğelerin Alt Grupları, Aktarılış Şekilleri ve Sayfa Numaraları

Alt Grup	Kültürel Öğelerin Aktarılış Şekli	Kitaptaki Yeri (Sayfa)
2b	Ressam Şeker Ahmet Paşa'yı "Manolya ve Meyveler" adlı ünlü tablosuyla biliyoruz.	53
6a	Benim adım Mimar Sinan. 1489'da Kayseri'nin Ağırnas köyünde doğdum.	53
2b	Benim adım Mimar Sinan. Osmanlı İmparatorluğu'nun muhteşem çağında yaşadım. I. Süleyman (Kanuni), II. Selim ve III. Murat dönemlerinde mimarlık yaptım. Türk mimarisine önemli eserler kazandırdım.	53
6a	İbrahim Çallı, 13 Temmuz 1882'de, Denizli'nin Çal kasabasında doğdu. Çal'da ortaokulu, İzmir'de ise liseyi bitirdi. Ailesi onu hayatını kazanması için İstanbul'a gönderdi.	54
2b	İbrahim Çallı, 13 Temmuz 1882'de, Denizli'nin Çal kasabasında doğdu. Çal'da ortaokulu, İzmir'de ise liseyi bitirdi. Ailesi onu hayatını kazanması için İstanbul'a gönderdi. Ama Çallı'nın çocukluğundan beri arzusu ressam olmaktı. Ailesi bunu onaylamadı. Onlardan habersiz resme başladı... Türk resmine yeni bir üslup getirdi.	55
2b	Yıldız Kenter, ünlü bir oyuncudur.	55
1a	Simitle gazozun tadını hiç unutmuyorum.	56
1f	Ha bir de misketler ve gazoz kapakları. O zamanlar henüz taso yoktu ve biz bunlarla oynuyorduk.	56
6a	Evet. Çok güzel anılarım oldu. Rakka ile Gaziantep birbirine çok benziyor.	62
6c	Çünkü Caber Kalesi, Anadolu Selçuklu Devleti'nin kurucusu Süleyman Şah'ın mezarının bulunduğu yeri.	62
6a	Benim çocukluğum ve ilk gençlik yıllarım Gaziantep'te geçti. Yirmi yaşında üniversiteye gittim. Sonra Kayseri'ye yerleştim.	63
6d	On beş yıl sonra Gaziantep'e döndüm ve çok şaşırđım. Çünkü çocukluğumda Maarif Meydanı daha sakindi ve daha az trafik vardı.	63
6b	Ayder'de dağların tepesinden inen suyun sesi ile büyüdük. Kaçkar'ın tepelerinde esen rüzgârın sesi hayatımızın bir parçasıydı.	65
6b	Ayder'i özledim. Uzungöl'ü özledim, Sümela'yı, Sultanmurat'ı özledim.	65
7c	Eşim Meliha Yazıcı'yı tanıdığım Karadeniz Teknik Üniversitesi kampüsünü özledim.	65
1a	Mıhlamayı, mısır ekmeğini, yoğurdu, hamsiyi özledim.	65
6b	Geçen yıl tatilde yine Alaçatı'ya gittik. Alaçatı, Ege'de, İzmir'e yakın küçük bir kasaba. Kışın Alaçatı'da çok az insan kalıyor. Yazın çok fazla turist Alaçatı'ya gidiyor. Alaçatı, çok özel bir yer, çünkü evleri çok eski. Oradaki tüm evler, oteller, restoranlar en az yüz yıllık. Alaçatılılar bu evlere "Taş Evler" diyor.	66
6b	Kaş, Akdeniz Bölgesindedir. Kaş'ta yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlıdır... Kaş'ta pek çok plaj vardır. Kaş'taki Mavi Mağara, Aşırılı Adası Deniz Mağarası ve Güvercinlik Mağarası en ünlü mağaralardır. Yeşilgöl ile Uçarsu Şelalesi de turistik doğa alanlarındandır.	68
4c	- Hangi filme gitmeyi düşünüyorsunuz? - Fetih 1453 galiba.	70
6a	Türkiye'nin en büyük kenti İstanbul, önce Roma İmparatorluğu, Bizans İmparatorluğu ve son olarak Osmanlı İmparatorluğu'na başkentlik yaptı. İstanbul, müzeleri, kiliseleri, sarayları, camileri, pazaryerleri ve doğal güzellikleri ile bir dünya şehridir... Dünyada iki kıta üzerine kurulmuş tek şehirdir İstanbul. Asya ve Avrupa kıtaları arasında Boğaz Köprüsü ve Fatih Sultan Mehmet Köprüsü vardır.	71

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

6c	Topkapı Sarayı, İstanbul'daki en meşhur mekânlardan biridir.	71
6c	Tarihi Kapalı Çarşı bir labirent gibidir. Burada geçmişle günümüz arasında büyüleyici bir yolculuğa çıkıyorsunuz.	71
6c	İstanbul'a her yıl milyonlarca turist geliyor. Turistler, en çok Dolmabahçe ve Çırağan Saraylarını, Ayasofya Müzesi'ni, Kızkulesi'ni ve Topkapı Sarayı'nı ziyaret ediyorlar.	71
6b	Yerli ve yabancı turistler, vapurla boğaziçi geziyorlar, Ortaköy'de balık yiyorlar, adalarda faytona biniyorlar.	71
6c	Gaziantep Zeugma Mozaik Müzesi, 9 Eylül 2011 tarihinde açıldı... Burası mimarisi ve teknolojisi bakımından dünyanın en önemli müzelerinden birisidir... Dünyaca ünlü "Çingene Kızı" mozaigi de burada bulunuyor.	72
6c	Kurtuluş mücadelesinin simgelerinden Antep Kalesi şimdilerde Panorama Müzesi'yle turistleri ağırlıyor.	72
6c	Eski Antep evlerinin bazıları, şu anda butik otel, kafeterya veya restoran olarak da kullanılmaktadır.	72
6c	Bayazhan hem kent müzesiyle hem de lüks restoranlarıyla Gaziantep'in gözde mekânlarından.	72
6b	Bu gezide misafirlerimiz Rize, Artvin ve Trabzon'a gidiyorlar. Sümela Manastırı gibi tarihi yerleri ve köyleri geziyorlar.	75
1a	Hiç telaş etme canım. Gel bak onlara akşam için güzel bir patlıcan kebabı pişir.	77
1a	Ben bir ezogelin çorbası istiyorum.	80
1a	Öyleyse ben de bir Adana alayım.	80
1a	Bol köpüklü ve tuzlu bir ayran.	80
1a	Çorba, özellikle kış aylarında Türk mutfağının önemli bir parçasıdır. Mercimek çorbası, ezogelin çorbası, yoğurt çorbası ve tarhana çorbası en çok tercih edilen çorbalardır.	81
1a	İşkembeci lokantaları geç saatlere kadar açık kalıyor ve müşterilerine işkembe çorbası servisi yapıyorlar.	81
1a	Türk mutfağındaki et yemeklerinin çoğu kebablar, köfteler ve tencere yemekleridir. Döner kebab, en sevilen kebablardandır. Ayrıca Bursa kebabı, Adana kebabı, Urfa kebabı ve pizola da çok yaygındır.	81
1a	Ayran, boza, kefir, şalgam suyu ve şerbet Türkiye'nin kendine özgü soğuk içecekleridir.	81
1a	Sıcak içecekler arasında Türk kahvesi ve Türk çayı, özel bir yer tutar. Kahvenin şekerlisi, şekerlisi, orta şekerlisi vardır.	81
1a	Türk mutfağı, tatlılar açısından çok zengindir. Türk tatlıları, çok geniş bir çeşitlilik gösteriyor. Baklava, kadayıf, lokma gibi hamurlu tatlılar, muhallebi, keşkül, kazandibi gibi sütlü tatlılar, hoşaf ve kompostolar, revani, helva, aşure ve kabak tatlısı gibi tatlılar geniş bir yelpazeye sahiptirler.	81
2e	Mevlana, Yunus Emre'den önce yaşamış bir filozoftur.	84
2c	Naim Süleymanoğlu diğer haltercilerden güçlüdür.	84
2b	Orhan Pamuk diğer yazarlardan genç yaşta ödül aldı.	84
2a	Piri Reis diğer denizcilerden tecrübelidir.	84
2b	Tarkan'ın yaşı İbrahim Tatlıses'in yaşından küçüktür.	84
2b	Orhan Pamuk'un romanları diğer yazarların romanlarından çok okunuyor.	84

Tablo 3.'e bakıldığında Temel-2 seviyesine göre oluşturulmuş metinlerde coğrafya-yer-mekân öğelerine sıklıkla yer verildiği görülmektedir. Bunların arasında en çok dikkat çeken ise tarihî mekânlardır. Tarihî mekânlar kültürel olarak bir taşıyıcı olma noktasında önemlidir. Bu durum kitaptaki Temel-2 seviye metinlerinin de bu düşünceyle oluşturulmuş olabileceğini göstermektedir. Bu seviyedeki metinlerde mekânlar, sanatçı kişiler ve yiyecek-içecekler öne çıkarken tarihsel, dilsel, edebî, sanatsal, müziksel, geleneksel ve folklorik öğelere neredeyse hiç yer verilmediği görülmektedir.

Bu seviye metinlerinde yapılan aktarımların Temel-1 seviyesine göre hazırlanmış olan metinlerde yapılan aktarımlardan daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Aynı zamanda Temel-1 seviye metinlerindeki aktarımlar kısa cümlelerle yapılmışken bu seviye metinlerindeki aktarımların daha uzun cümlelerle yapıldığı görülmektedir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

Bu seviye metinlerinde günlük yaşamla ilgili olarak Türk resmî tatillerine, Türk toplumunun boş zamanlarında ve severek yaptıkları şeylere, kişilerarası ilişkilere yönelik metin, uygulama ve alıştırmalara da hiç yer verilmediği anlaşılmaktadır.

Temel-1 seviye metinlerinde olduğu gibi bu seviye metinlerindeki aktarımların da aynı şekilde doğrudan yapılmış olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 4. Temel-3 Seviyesinde Hazırlanan Metinlerdeki Kültürel Öğelerin Alt Grupları, Aktarılış Şekilleri ve Sayfa Numaraları

Alt Grup	Kültürel Öğelerin Aktarılış Şekli	Kitaptaki Yeri (Sayfa)
7a	Aslında ben de İstanbul'da yaşamak istiyordum. İstanbul'da Devlet Tiyatrosuna katılacaktım.	97
5b	Masalların hemen hepsinin başlangıcında “Bir varmış, bir yokmuş...” ya da “Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde...” gibi klişe ifadeler vardır. Bunlara biz “tekerleme” ya da “döşeme” diyoruz. Tekerlemeden sonra gelen olay ve dilek bölümü “Onlar ermiş muradına...” ya da “Gökten üç elma düştü...” biçiminde başlıyor.	101
4a	Türk edebiyatında Naki Tezel, Eflatun Cem Güney, Pertev Naili Boratav, Hasan Özdemir ve Ali Fuat Bilkan önemli çalışmalar yapmıştır. (Masallar hakkında)	101
5b	Ali bu kılıcı beline takmış, yola koyulmuş. Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş.	105
5e	Bozkır Türk'ünün yaşamında atın çok önemli bir yeri vardır. Ona özel adlar verir ve törenle gömerlermiş. Atı, zekâ sahibi, gökten inmiş, kutsal bir hayvan olarak düşünürlermiş.	119
5c	Eski Türklerde kurban, hayvanın erkeğinden olurdu. En geçerli olan kurban atmış. Kurban törenlerinde özellikle ak at kullanılmış. Bu dönemde av sırasında at, vurularak da kurban edilirmiş.	119
5f	Türkler, tıpkı atlarına olduğu gibi koyunlarına da vücut ve başlarındaki renk durumuna göre çeşitli isimler verirlermiş. Mesela, boz renkli olan koyunlara “boz koy”, alacalı koyunlara “çal koy” derlermiş.	119
5d	Birecik'te her sene Kelaynak Şenliği düzenlerler.	123

Tablo 4.'e bakıldığında Temel 1-2 seviye metinlerinde yapılan aktarmalardan daha az aktarmaya yer verildiği görülmektedir. Hâlihazırda dikkati çeken öğeler ise gelenekler ve folklor başlığı altında toplanmaktadır. Bu başlık altında yapılan aktarmaların ise daha çok deyimlerle, geleneklerle ve toplumsal uygulamalarla ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Yani bu seviye metinlerinde yapılan aktarımlar Temel 1-2 seviye metinlerinde yapılan aktarımlardan daha ileri seviyededir. Çünkü masallara ait olan “Bir varmış, bir yokmuş...” ya da “Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde...” gibi basmakalıp ifadelerin başlangıç seviyesindeki öğrenciler tarafından anlaşılması oldukça güçtür.

Aynı zamanda bu seviye metinlerinde Türk yaşayışı ve günlük hayatı, Türk kültürüne mal olmuş kişiler, Türk tarihi ve dili, Türklere ait mekânlar ve coğrafyalar, Türk kurum ve kuruluşları ile ilgili hiçbir ögeye yer verilmemiş olması da dikkat çekmektedir.

Kültürel öğelerin aktarılış şekillerindeki cümlelere bakıldığında ise fiillerin birleşik zamanlı oldukları görülmektedir. Daha önceki seviyelerde birleşik zaman çekimlerinin kullanılmamasına özen gösterilmişse de bu seviye metinlerinde birleşik zamanların kullanılmasında sakınca görülmediği anlaşılmaktadır. Sadece bu gelişme bile bu seviye metinlerinde yapılan kültürel aktarımların ileri seviyede yapıldığını göstermektedir.

Tablo 5. Temel-4 Seviyesinde Hazırlanan Metinlerdeki Kültürel Öğelerin Alt Grupları, Aktarılış Şekilleri ve Sayfa Numaraları

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

Alt Grup	Kültürel Öğelerin Aktarılış Şekli	Kitaptaki Yeri (Sayfa)
7c	Ege Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesi'nin ve Yeni Asır gazetesinin engelli vatandaşlarımız için başlattığı kampanya çıktısı gibi büyüyor.	151
3b	Türkçemizde de bu duruma uygun "Damlaya damlaya göl olur." atasözü vardır.	151
7b	Galatasaray Tekerlekli Sandalye Basketbol Takımı, dünya spor tarihinde eşi görülmemiş bir başarıya imza atmıştır.	153
7a	Galatasaray Tekerlekli Sandalye Basketbol Takımı, Türkiye Tekerlekli Sandalye Basketbol Süper Liginde 2006 yılından 2011 yılına kadar 5 yıl üst üste şampiyon olmuştur.	153
7a 2c	Bağcılar Belediyesi Engelliler Spor Kulübü'nün milli sporcuları Hamide ve Zübeyde, Tunus'ta düzenlenen Uluslararası Bedensel Engelliler Atletizm Oyunları'nda zirveye çıktılar ve göğsümüzü kabarttılar.	154

Tablo 5., Temel-4 seviyesindeki metinlerde kültürel aktarımdan söz edilemeyecek kadar az ögeye rastlanıldığını göstermektedir. Bu metinlerde dikkati çeken tek öge "Damlaya damlaya göl olur." atasözünün yer aldığı aktarımdır.

Günlük hayatla ilgili olan yiyecek ve içecek, resmî tatiller, boş zaman etkinlikleri, karşılıklı konuşma adetleri gibi alanlara hiç yer verilmediği görülmektedir.

Tabloda dikkati çeken bir başka durum ise Türk kültürü içerisinde önemli olan kişilere; tarihin ve dilin alanına giren değerlere; edebiyata, sanata ve müziğe; gelenek-görenek ve folklorik unsurlara, kurum ve kuruluşlara hiç değinilmemiş olmasıdır.

Tablo 6. Orta-1 Seviyesinde Hazırlanan Metinlerdeki Kültürel Öğelerin Alt Grupları, Aktarılış Şekilleri ve Sayfa Numaraları

Alt Grup	Kültürel Öğelerin Aktarılış Şekli	Kitaptaki Yeri (Sayfa)
7a	Aaa bak. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Gezegeni ve Bilim Merkezi. Burayı hep merak etmişimdir.	179
2a	Batı kaynaklarında Farabi'nin adı "Alpharabius"tur. Araştırmacılar onu, Türkistan'ın Farab (Ötrar) kentinde doğduğu için Farabi (Farabî) diye anarlar... Farabi, Arap ülkelerinde yaşamış, Türk kimliğini ve Türk törelerini ölünceye kadar bırakmamıştır.	181
4a	Sonra kitaplar, mucize diyebileceğim kitaplar yayımlandı. O kitaplar, Hasan Ali Yücel'in yarattığı bir imkândı.	183
7a 2d	Şükrü Yusuf Sarıbaş, Türk Dil Kurumu'nda üyedir.	183
2b	İskelede beklentilere gözümüz dalsa, Sonra Reşat Nuri'ye uğrasak, Faytonlar taşısı bizi yalıların arasında,	185
4a	Bir çalılığın kenarına otursak, Sana Çalığınu'nu okusam, Sen de öğretmen edasıyla bana baksan,	185
2b	Can Dündar-Dört mevsimlik bir sene olsa ömür, "keşke", onun güzüne denk gelir.	186
2b 7c	Necip Fazıl, Türk edebiyatına şiirleriyle damga vuran büyük bir şairdir. Necip Fazıl, 1904'te İstanbul'da doğdu... İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'ne girdi ise de bitirmeden ayrıldı.	188
4a	Ağaç (1936) ve Büyük Doğu (1943-1965) dergilerini çıkardı ve bazı günlük gazetelerde fikra yazarlığı yapmaya başladı... Onun (Necip Fazıl) şiir kitapları, Ben ve Ötesi (1932), ikincisi Sonsuzluk Kervanı (1955) ve üçüncüsü de Çile (1962) adlarını taşırlar.	188
4a	Atilla İlhan-"Yağmur Kaçağı" adlı şiir	189

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

3b	Karahanlılar döneminde yetişen ve ilk Türk dil bilgini olan Kaşgarlı Mahmut'un doğum tarihi, kesin olmamakla birlikte 1025 olarak biliniyor. 1071-1077 arasında Bağdat'ta bulunan Kaşgarlı Mahmut, Türk kültürünün Araplara tanıtılmasında büyük rol oynadı.	193
3b	Kaşgarlı Mahmut'un Divanu Lügati't-Türk'ü hem dil, hem edebiyat, hem toplum ve sosyoloji tarihimiz bakımından çok önemli belgeleri toplayan bir kaynaktır.	193
4a	Karacaoğlan, Türk şiirinin en sevilen ve çok sayıda şiiri günümüze kadar gelmiş, ardından da bir gelenek bırakmış bir şairdir.	195
4a	Fuzuli, 16. yüzyılda yaşamıştır. Türk şiirinin bilinen en usta, en ünlü lirik şairlerindedir.	195

Tablo 6.'da Orta-1 seviye metinlerindeki kültürel öğelerin aktarılış şekilleri, alt grupları ve sayfa numaraları verilmektedir. Kültürel öğelerin içeriklerine bakıldığında dikkati çeken edebî metinlerdir. Atilla İlhan'ın "Yağmur Kaçağı" adlı şiirinin yanında Necip Fazıl Kısakürek'in şairliğine ve eserlerine, Reşat Nuri Güntekin'in ünlü romanı *Çalılıkusu*'na da yer verilmiş olduğu görülmektedir. Temel seviye metinlerinde şiir örneklerine ve edebî konulara başvurulmamışken Orta-1 seviyesindeki metinlerde yapılan aktarımların daha çok edebî konularla ilgili olduğu anlaşılmaktadır.

Tabloda ön plana çıkan bir diğer aktarım alanı ise kişilerdir. Bu alanda tarihsel kişilere, sanatçılara ve tanınmış kişilere değinildiği görülmektedir. Bu kişiler Karacaoğlan, Fuzuli, Kaşgarlı Mahmut, Reşat Nuri, Farabi gibi Türk kültürünün ve sanatının simgesi hâline gelmiş kişilerdir.

Bu seviyedeki metinlerin Temel 1-2-3-4 seviye metinlerine göre Türk kültürünü, edebiyatını ve sanatını yansıtan metinler olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 7. Orta-2 Seviyesinde Hazırlanan Metinlerdeki Kültürel Öğelerin Alt Grupları, Aktarılış Şekilleri ve Sayfa Numaraları

Alt Grup	Kültürel Öğelerin Aktarılış Şekli	Kitaptaki Yeri (Sayfa)
4c	Geleneksel Türk kültürünün en önemli köşe taşlarından biri olan gölge oyunu Karagöz ile Hacivat günümüzden yüzyıllarca önce ortaya çıkmıştır.	209
6e	En çok bilineni ise Karagöz ile Hacivat'ın Bursa Ulu Camii'nde inşaat işçisi olarak çalışırken birbirleriyle çok fazla şakalaştıkları ve inşaatın ilerlemesini yavaşlattıklarıdır.	209
4c 5a	Eskiden ramazan gecelerinde mutlaka ramazan eğlencesi yapılır, büyük bir sabırla beklenen iftar topu atıldıktan sonra yemekler sofraya gelirdi. İftar yemeğini yiyen herkes doğruca Karagöz ve Hacivat gösterisi seyretmeye giderdi.	209
5d	Tabii ki sünnet düğünü denilince de akla hemen Karagöz Hacivat oyunu gelirdi. Karagöz Hacivat gösterisi yapılmayan bir sünnet düğünü gelen davetlilerden tam not alamazdı.	209
4b	Osmanlı dönemi savaş unsurlarından olan mehter, dünyanın ilk ve en eski askeri bandosudur. İlk mehter takımı Osman Gazi zamanında kurulmuştur... Mehter, eski Türkler zamanında vurmaları sazlar ile nefesli sazlardan oluşan askeri müziğin Fatih Sultan Mehmet'ten sonra aldığı isimdir.	215
2a	Osmanlı Döneminde yetişen ve dünyada uçmayı başaran ilk Türk bilgini Hezarfen Ahmet Çelebi'dir.	225
1a	Günümüzde milyarlarca insanın en önemli besin maddesinden biri olan yoğurt Türklerin milli yiyecekleri arasındadır.	228
3b	Eski Türkçede yoğurt kelimesi 8. yüzyıl metinlerinde yer alırken Araplara Türkçe öğretmek amacıyla Kaşgarlı Mahmut tarafından 11. yüzyılda yazılan Divanu Lügati't-Türk ve Yusuf Has Hacib'in Kutadgu Bilig adlı eserlerinde bugünkü anlamında yoğurt kelimesinin kullanıldığını biliyoruz.	228
6b	Ben de iyiyim sağol. Ayşe biliyorsun Gaziantep'te Mutfak Müzesi, Kent Müzesi, Savaş Müzesi, Etnografya Müzesi gibi pek çok müze var.	230

Tablo 7.'ye bakıldığında Türk kültür dairesine ait olan geleneksel ve folklorik unsurların sayısında ciddi bir artışın olduğu anlaşılmaktadır. Bu sadece nicelik olarak bir artış değildir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

Yapılan aktarımların içeriği göz önünde bulundurulduğunda Karagöz ve Hacivat eğlenceleri, ramazan gecelerinde insanların gelenek hâline getirdiği davranışlar dikkat çekmektedir.

Kültürel öğelerin aktarımlı şekillerine dikkat edilirse bu seviye metnindeki kültürel aktarımların doğrudan yapıldığı ortaya çıkmaktadır. Önceki seviye metnlerinde Türkçeyi bilmeyen bir kitle olduğu için kültürel aktarıma az yer verildiği, bu seviyede ise Türkçeyi bilen bir kitle olduğu için, hedef kitleye Türk kültürüne ait bazı öğelerin doğrudan anlatımlarla aktarıldığı anlaşılmaktadır.

Her ne kadar geleneksel ve folklorik unsurlar dikkat çekse de Orta-2 seviyesindeki metinlerde günlük hayat, kişiler, tarih, dil, edebiyat, sanat, müzik, mekân, kurum-kuruluşlar ile ilgili aktarımlara yer verilmediği görülmektedir.

3.2. Temel 1-2-3-4 ve Orta 1-2 Seviyesindeki Metinlerde Kültür Aktarımının Dağılımına Dair Bulgu ve Yorumlar

Tablo 8. Günlük Hayat İle İlgili Kültürel Aktarımların Seviyelere Göre Dağılımı ve Yüzdesi

Kültürel Öğeler	Temel-1		Temel-2		Temel-3		Temel-4		Orta-1		Orta-2		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1. Günlük Hayat	a	6		12										
	b													
	c	1									1			
	d	1												
	e	1												
	f			1										
Toplam	9	8,4	13	12,2							1	,9	23	21,6

Tablo 8.'de *Günlük Hayat* başlığı altında değerlendirilen kültürel aktarımların dağılımları ve yüzdeleri yer almaktadır. Bu verilere göre Temel-1 seviyesindeki metinlerde toplam 9, Temel-2 seviyesindeki metinlerde toplam 13, Orta-2 seviyesindeki metinlerde toplam 1 olmak üzere *Günlük Hayat* ile ilgili 23 aktarımın yapıldığı görülmektedir. *Günlük Hayat*'ın yapılan aktarımlar içerisindeki yüzdesi ise %21,6'dır.

Tablo 9. Kişiler İle İlgili Kültürel Aktarımların Seviyelere Göre Dağılımı ve Yüzdesi

Kültürel Öğeler	Temel-1		Temel-2		Temel-3		Temel-4		Orta-1		Orta-2		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
2. Kişiler	a		1						1		1			
	b			7					3					
	c			1										
	d	1							1					
	e			1										
	f													
Toplam	1	,9	10	9,4					4	3,7	1	0,9	16	15

Tablo 9.'da *Kişiler* genel sınıflandırması içerisinde yapılan kültürel aktarımların seviyelere göre dağılımları ve yüzdeleri görülmektedir. Edinilen bu bilgilere göre Temel-1 seviyesi için hazırlanan metinlerde sadece 1, Temel-2 seviyesi için hazırlanan metinlerde toplam 10, Orta-1 seviyesi için hazırlanan metinlerde toplam 4, Orta-2 seviyesi için hazırlanan metinlerde sadece 1 olmak üzere *Kişiler* ile ilgili 16 aktarımın yapıldığı anlaşılmaktadır. *Kişiler* ile ilgili yapılan aktarımlar genel dağılım içerisindeki yüzdesi ise %15'tir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

Tablo 10. Tarih ve Dil İle İlgili Kültürel Aktarımların Seviyelere Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Kültürel Ögeler	Temel-1		Temel-2		Temel-3		Temel-4		Orta-1		Orta-2		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
3. Tarih ve Dil	a													
	b						1		2		1			
	c													
	d													
	e													
	f													
Toplam							1	,9	2	1,8	1	,9	4	3,6

Tablo 10.'da *Tarih ve Dil* üst başlığı içerisinde yapılan kültürel aktarımların seviyelere göre yüzdeleri ve dağılımları sunulmaktadır. Tabloda verilen bu bilgilere bakıldığında Temel-1 seviyesi için hazırlanan metinlerde sadece 1, Orta-1 seviyesi için hazırlanan metinlerde toplam 2, Orta-2 seviyesi için hazırlanan metinlerde sadece 1 olmak üzere *Tarih ve Dil* ile ilgili 4 aktarımın yapıldığı görülmektedir. *Tarih ve Dil* ile ilgili yapılan aktarımların genel dağılım içerisindeki yüzdesi %3,6'dır.

Tablo 11. Edebiyat-Sanat ve Müzik İle İlgili Kültürel Aktarımların Seviyelere Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Kültürel Ögeler	Temel-1		Temel-2		Temel-3		Temel-4		Orta-1		Orta-2		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
4. Edebiyat,- Sanat ve Müzik	a	1			1				6					
	b										1			
	c			1							2			
	d													
	e													
	f													
Toplam	1	,9	1	,9	1	,9			6	5,6	3	2,8	12	11,3

Tablo 11.'de *Edebiyat-Sanat ve Müzik* alanı ile ilgili yapılan kültürel aktarımların seviyelere göre dağılımları ve yüzdeleri yer almaktadır. Tabloda sunulmuş olan bilgilere göz atıldığında Temel-1 seviyesi için hazırlanan metinlerde sadece 1, Temel-2 seviyesi için hazırlanan metinlerde yalnızca 1, Temel-3 seviyesi için hazırlanan metinlerde sadece 1, Orta-1 seviyesi için hazırlanan metinlerde toplam 6, Orta-2 seviyesi için hazırlanan metinlerde toplam 3 olmak üzere *Edebiyat-Sanat ve Müzik* alanı ile ilgili 12 aktarımın yapıldığı anlaşılmaktadır. *Edebiyat-Sanat ve Müzik* ile alakalı yapılan aktarımların genel dağılım içerisindeki yüzdesinin ise %11,3 olduğu görülmektedir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

Tablo 12. Gelenekler ve Folklor İle İlgili Kültürel Aktarımların Seviyelere Göre Dağılımı ve Yüzdesi

Kültürel Ögeler	Temel-1		Temel-2		Temel-3		Temel-4		Orta-1		Orta-2		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
5. Gelenekler ve Folklor	a										1			
	b				2									
	c				1									
	d				1						1			
	e				1									
	f				1									
Toplam					6	5,6					2	1,8	8	7,4

Tablo 12.'de *Gelenekler ve Folklor* alanı ile ilgili yapılan kültürel aktarımların seviyelere göre dağılımları ve yüzdeleri verilmektedir. Burada yer alan verilere göre Temel-3 seviyesi için hazırlanan metinlerde toplam 6, Orta-2 seviyesi için hazırlanan metinlerde toplam 2 olmak üzere *Gelenekler ve Folklor* başlığı ile ilgili 8 aktarımın yapıldığı anlaşılmaktadır. *Gelenekler ve Folklor* ile ilgili yapılan aktarımların genel dağılım içerisindeki yüzdesine bakıldığında %7,4 olduğu görülmektedir.

Tablo 13. Coğrafya-Yer-Mekân İle İlgili Kültürel Aktarımların Seviyelere Göre Dağılımı ve Yüzdesi

Kültürel Ögeler	Temel-1		Temel-2		Temel-3		Temel-4		Orta-1		Orta-2		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
6. Coğrafya-Yer-Mekân	a	5		5										
	b			6							1			
	c			8										
	d			1										
	e										1			
	f													
Toplam	5	4,7	20	18,8							2	1,8	27	25,4

Tablo 13.'te *Coğrafya-Yer-Mekân* sınıflandırmasıyla ilgili olarak yapılmış olan kültürel aktarımların seviyeler açısından dağılımları ve yüzdeleri yer almaktadır. Tablodaki verilere göre Temel-1 seviyesi için hazırlanan metinlerde toplam 5, Temel-2 seviyesi için hazırlanan metinlerde toplam 20, Orta-2 seviyesi için hazırlanan metinlerde toplam 2 olmak üzere *Coğrafya-Yer-Mekân* alanı ile ilgili olarak 27 aktarımın yapılmış olduğu anlaşılmaktadır. Bu toplam veriye göre genel dağılım içerisinde *Coğrafya-Yer-Mekân* ile ilgili aktarımların yüzdesinin %25,4 olduğu görülmektedir.

Tablo 14. Kurum ve Kuruluşlar İle İlgili Kültürel Aktarımların Seviyelere Göre Dağılımı ve Yüzdesi

Kültürel Ögeler	Temel-1		Temel-2		Temel-3		Temel-4		Orta-1		Orta-2		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
7. Kurum ve Kuruluşlar	a				1		2		2					
	b	3					2							
	c	2					1		1					
	d	2												
	e													
	f													
Toplam	7	6,6			1	,9	5	4,7	3	2,7			16	15

Turkish Studies

Tablo 14.'te *Kurum ve Kuruluşlar* ile ilgili kültürel aktarımların sette yer alan seviyelere göre dağılımları ve yüzdeleri görülmektedir. Bu verilere göre Temel-1 seviyesi için hazırlanan metinlerde toplam 7, Temel-3 seviyesi için hazırlanan metinlerde sadece 1, Temel-4 seviyesi için hazırlanan metinlerde toplam 5, Orta-1 seviyesi için hazırlanan metinlerde toplam 3 olmak üzere *Kurum ve Kuruluşlar* ile alakalı 16 aktarımın yapıldığı ortaya çıkmaktadır. *Kurum ve Kuruluşlar* hakkında yapılan bu aktarımların genel dağılım içerisinde %15'lik bir alana sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 15. Kaşgarlı Mahmut Türkçe Öğretim Seti'ndeki Kültürel Öğelerin Genel Dağılımları ve Yüzdeleri

Genel Toplam	Temel-1		Temel-2		Temel-3		Temel-4		Orta-1		Orta-2		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
	23	21,6	44	41,5	8	7,5	6	5,6	15	14	10	9,4	106	100

Kaşgarlı Mahmut Türkçe Öğretim Seti'nde yapılan kültürel aktarımların seviyelere göre genel dağılımlarının ve yüzdelerinin verildiği Tablo 15.'te toplam 106 aktarımın yapıldığı görülmektedir. Tablo incelendiğinde bu aktarımların 23'ünün Temel-1 seviyesinde, 44'ünün Temel-2 seviyesinde, 8'inin Temel-3 seviyesinde, 6'sının Temel-4 seviyesinde, 15'inin Orta-1 seviyesinde, 10'unun ise Orta-2 seviyesinde yapıldığı anlaşılmaktadır. Genel dağılım içerisinde en çok aktarımın yapıldığı seviye 44 aktarımla Temel-2 seviyesi, en az aktarımın yapıldığı seviye ise 6 aktarımla Temel-4 seviyesidir. Doğal olarak en çok ve en az yüzdelerine sahip olanlar da bu seviyelerdir.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

1. *Kaşgarlı Mahmut Türkçe Öğretim Seti*'nin Temel-1 seviyesindeki metinlerinde yapılan kültürel aktarımlarda günlük hayatta tüketilen yiyecek ve içeceklerle ilgili unsurların ağırlıkta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu aktarımların yapılış şekillerine bakıldığında doğrudan aktarmalar oldukları anlaşılmaktadır. Ancak doğrudan aktarımlar yapılırken yiyecek ve içeceklerle ilgili alışkanlıklara, söz konusu edilen yiyecek ve içeceklerin Türk kültüründeki yerine, yiyeceklerin ve içeceklerin yenilme içilme zamanlarına, en önemlisi de sofrada adabına hiç yer verilmediği tespit edilmiştir. Oysaki Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'nde bu konulara yer verilmiş ve günlük hayat ile ilgili kültür aktarımı yapılırken bu konuların esas alınması gerektiği ileri sürülmüştür.

Elde edilen bir diğer sonuca göre ise Temel-1 seviyesindeki metinlerde şehirlerle ilgili aktarımlar da yapılmıştır. Metinlerde Türkiye'nin farklı şehirlerinden bahsedilmiş olsa da özellikle Gaziantep'e ve bu şehirdeki mekânlara yer verildiği görülmüştür. Yine Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'ne bakılacak olursa böyle bir aktarımdan bahsedilmemiş olduğu anlaşılır. Bunun tersi olsa bile Türkiye ve Türk kültürünün simgesi hâline gelmiş olan başka şehirlerden ve mekânlardan da bahsedilmiş olması gerekirdi.

Temel-1 seviyesindeki metinlerde yapılan kültürel aktarımlara genel olarak bakıldığında kısa cümlelerin kullanılmış olması anlaşılabilir bir durumdur. Çünkü henüz Türkçeyi yeni öğrenen öğrencilerin bir anda uzun cümleleri anlayabilmeleri mümkün değildir. Zaten böyle bir uygulamaya yanlış olurdu. Ancak kısa cümlelerle de olsa bu seviye metinlerinde günlük hayatta Türk toplumuna ait uygulamalara, alışkanlıklara, geleneklere, göreneklere, beden diline, festivallere ve kutlamalara yer verilebilirdi. Bunlar yapıldığında dil öğretim süreci de daha etkili hâle getirilmiş olur.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

Diğer yandan Temel-1 seviyesindeki metinlerde yapılan aktarımların sayısının 23 olduğu, yüzdesinin ise %21,6 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum irdelenirse ortaya şöyle bir sonuç çıkmaktadır: Temel seviye metinlerinden ileri seviye metinlerine doğru kültür aktarımının kademe kademe artırılması gerektiği düşünülünce böyle bir sonucun olmaması gerekir. Çünkü kültür aktarımı seviyeyle doğrudan ilgilidir. Bir öğrenci verilmek istenen kültürü ancak seviyesine uygunsuz algılayıp anlamlandırabilir.

2. Kaşgarlı Mahmut Türkçe Öğretim Seti'nin Temel-2 seviyesindeki metinlerinde kültürel aktarımlara Temel-1 seviyesindeki metinlere göre daha çok yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Kültürel aktarımın hem içerik olarak hem de aktarılış şekli olarak seviyelere göre yapılması gerektiğine değinilmişti. Bu açıdan düşünüldüğünde sette bu şekilde bir artışın görülmesinin sebebinin seviyenin ilerlemesi ile ilgili olduğu söylenebilir.

Temel-2 seviyesindeki metinlerde yapılan aktarımların en çok coğrafya-yer-mekân, kişiler ve yiyecek-içecekler ile ilgili olduğu görülmüştür. Tarihsel, dilsel, edebî, sanatsal, müziksel, geleneksel ve folklorik öğelere neredeyse hiç yer verilmediği anlaşılmıştır. Bu aktarımların yapılaş şekillerine ve içeriklerine bakıldığında doğrudan oldukları söylenebilir. Diğer yandan şehirlere, mekânlara ve yiyecek-içeeceklere de sadece isimleri anılarak değinilmiştir. Oysaki Türk kültürüne ait olan ayrandan bahsedilirken ayranın Türklerin günlük hayatında çok önemli olduğundan, nasıl ve ne zaman tüketildiğinden de söz edilebilirdi. Nitekim Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'ne bakıldığında sadece şehir, kişi, yiyecek-içecek isimlerinin anılmasıyla kültürel aktarımın yapılamayacağı anlaşılır. Bu sınıflandırmada dikkati çeken toplumsal uygulamalar, gelenekler, adetler, toplumsal alışkanlıklar, değerler, inançlar gibi milletlerin benliklerini yansıtan unsurlardır.

Temel-2 seviyesindeki metinlerde yapılan kültürel aktarımların sayısının 44 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sayının genel dağılım içerisindeki yüzdesi ise %41,5'tir. Bu sonuca göre *Kaşgarlı Mahmut Türkçe Öğretim Seti*'nde en çok kültürel aktarımın yapıldığı seviyenin Temel-2 seviyesi olduğu söylenebilir.

3. Kaşgarlı Mahmut Türkçe Öğretim Seti'nin Temel-3 seviyesindeki metinlerinde önceki seviye metinlerinde karşılaşılmayan bir sonuca ulaşılmıştır. Bu sonuca göre deyimlerle, geleneklerle ve toplumsal uygulamalarla ilgili kültürel aktarımların yapıldığı anlaşılmıştır. Mesela “Bir varmış, bir yokmuş...”, “Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde...” gibi masalların giriş formları olarak bilinen ifadelerle yer verildiği görülmüştür. Daha önceki seviyelerde bu tür deyişlere yer verilmemiş olmasının başlangıç düzeyinde olmaları ile ilgili olduğu söylenebilir.

Bu seviye metinlerinde Türklerin günlük hayatı, Türk kültürünün simgesi hâline gelmiş kişiler, Türk tarihi ve dili, Türkiye'deki mekânlar ve coğrafyalar, Türkiye'deki kurum ve kuruluşlar ile ilgili hiçbir aktarıma rastlanmamıştır.

Yine Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'nde öngörülen alanlara göre değerlendirme yapılacak olursa sadece birtakım biçimsel ifadelerle yer verilmiş olmasının ve bazı edebî kişilere değinilmiş olmasının kültürel aktarım açısından yeterli olduğu söylenemez. Aynı zamanda Eski Türklerle ilgili yapılan aktarımların bugünün Türk toplumunun yaşayış şeklini yansıtacağı da düşünülemez. Çünkü yabancı dil öğretiminde kültürel aktarımın yapılmasındaki temel amaç, öğretilen dilin doğal ortamının tanınmasını sağlamak ve dolayısıyla öğrencilerin iletişim yetilerini geliştirmektir.

Temel-3 seviyesi metinlerinde yapılan kültürel aktarımlarının sayısına bakıldığında Temel-2 seviyesi metinlerindeki sayıya göre çok ciddi bir düşüş olduğu görülmektedir. Temel-2 seviyesi metinlerinde aktarım sayısı 44 iken Temel-3 seviyesi metinlerindeki sayının 8 olduğu tespit edilmiştir. Bu düşüş ciddi bir tezadı da beraberinde getirmektedir. Çünkü daha önce de

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

söylenildiği gibi seviyeler ilerledikçe kültürel öğelere daha çok yer verilmesi gerekir. Temel-3 seviyesinde yapılan aktarımların genel dağılım içerisindeki yüzdesi ise %7,5 olarak hesaplanmıştır. Bu yüzde, Temel-3 seviyesinin genel dağılımda Temel-4 seviyesinden sonra en az orana sahip olduğunu göstermektedir.

4. *Kaşgarlı Mahmut Türkçe Öğretim Seti*'nin Temel-4 seviyesindeki metinlerinde kültürel aktarımdan söz edilemeyecek kadar az öğeye rastlanmıştır. Kültürel aktarım değeri taşıyan tek öğenin “Damlaya damlaya göl olur.” şeklinde ifade edilen atasözü olduğu görülmüştür. Hiçbir biçimde Türk kültürü içerisinde önemli olan kişilere; tarihin ve dilin alanına giren değerlere; edebiyata, sanata ve müziğe; gelenek-görenek ve folklorik unsurlara, kurum ve kuruluşlara değinilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Temel-4 seviyesindeki metinlere bakıldığında daha önceki seviyelerde olduğu gibi bu seviye metinlerinde de Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'nde yer alan maddelerin göz önünde bulundurulmadığı anlaşılmaktadır. Çünkü metinlerde Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'nde öngörülen unsurlara değinilmediği açık olarak görülmektedir.

Temel-4 seviyesindeki metinlerde yapılan kültürel aktarımların sayısına bakıldığında ise Temel-3 seviyesindeki metinlerden daha düşük bir sonucun olduğu anlaşılmaktadır. Temel-3 seviyesinde 8 aktarımın olduğu görülmüşken bu seviyede yapılan aktarımların sayısının 6 olduğu ortaya çıkmıştır. Yani en az aktarımın yapıldığı metinler Temel-4 seviyesine göre hazırlanmış metinlerdir. Temel-4 seviyesindeki metinlerde yapılan aktarımların genel dağılım içerisindeki yüzdesinin ise %5,6 olduğu tespit edilmiştir.

Bu sonuçlara göre Temel-1 ve 2 seviyesindeki metinlerde diğer seviyelere göre daha fazla aktarım yapılmış olmasına rağmen yapılan aktarımların yeterli olmadığı görülmektedir. Okur ve Yamaç (2013)'ün *İstanbul Türkçe Öğretim Seti* hakkında yaptıkları çalışmada da Temel seviye metinlerinde yeterli kültürel aktarımın yapılmadığı sonucuna ulaşılmış ve bunların artırılması tavsiye edilmiştir.

5. Orta-1 seviyesindeki metinlerde edebî aktarımların daha fazla yapılmış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Edebî içerikli metinlerden Atilla İlhan'ın “Yağmur Kaçağı” adlı şiirinin yanında Necip Fazıl Kısakürek'in şairliğine ve eserlerine, Reşat Nuri Güntekin'in ünlü romanı *Çalılıkuşu*'na da değinildiği görülmüştür. Bu aktarımlar edebî içerikli olduğu için Türkçeyi yeni öğrenenlerin bunları anlaması çok güçtür. Özellikle de verilen şiir örneklerindeki mecazlı söyleyişler, soyut ifadeler anlaşılabilirliği daha da zorlaştırabilir. Setin hazırlanışında Orta-1 seviyesinde öğrencilerin Türkçeyi yetkin bir şekilde öğrenmiş olacakları düşünülerek bu tür aktarımlara yer verilmiş olduğu söylenebilir. Ancak hem kültür aktarımının amaçları yönünden hem de öğrencilerin seviyesi açısından bu şekilde bir yol izlenmesinin çok da doğru olduğu ifade edilemez.

Orta-1 seviyesindeki metinlerde ön plana çıkan diğer aktarımlar ise *Kişiler* ile ilgili yapılmış olan aktarımlardır. Bu kategoride tarihsel kişilere, sanatçılara ve tanınmış kişilere yer verildiği görülmüştür. Bu kişiler Karacaoğlan, Fuzuli, Kaşgarlı Mahmut, Reşat Nuri, Farabi gibi Türk dili ve edebiyatında ön plana çıkmış olan kişilerdir.

Orta-1 seviyesindeki metinlerde yapılan aktarımların sayısının 15, genel dağılım içerisindeki yüzdesinin ise %14 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Temel-1 ve özellikle de Temel-2 seviyesindeki aktarımlara göre Orta-1 seviyesinde daha az aktarım yapıldığı görülmüştür. Orta-1 seviyesi Temel seviyelerden daha ileri seviye olduğundan dolayı Orta-1 seviyesindeki metinlerde daha fazla aktarımın yapılmış olması gerekirdi.

6. Orta-2 seviyesi metinlerinde Türk kültürüne, Türklerin sosyal hayatına ait olan geleneklerin, değerlerin ve folklorik unsurların sayısında ciddi bir artışın olduğu sonucuna

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

ulaşmıştır. Örneğin; Karagöz ve Hacivat eğlenceleri, ramazan gecelerinde insanların gelenek hâline getirdikleri davranışlar bu aktarımlar arasında en çok dikkat çekenlerdir.

Yine Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'nde belirtilen maddelerle kıyaslama yapıldığında Türklerin günlük hayattaki etkinliklere, yaşam koşullarına, kişilerarası ilişkilere, değerlere, inançlara, sosyal davranışlara, beden diline ait özelliklere, sosyal geleneklere ve âdet hâline gelmiş davranışlara yeterince yer verilmemiş olduğu görülmüştür.

Orta-2 seviyesine göre hazırlanmış olan metinlerde yapılan kültürel aktarımların sayısının 10, genel dağılım içerisindeki yüzdesinin ise %9,4 olduğu tespit edilmiştir. Bu sete göre düşünüldüğünde kültürel aktarımın en çok yapılması gerektiği seviye bu seviyedir. Çünkü bu sette en ileri olan seviye Orta-2 seviyesidir. Ancak bu durumun aksine en az aktarımın yapıldığı seviyelerden biri Orta-2 seviyesidir.

Bu sonuçlara göre Temel seviye metinlerinde orta seviye metinlerine nazaran daha fazla aktarımın yapılmış olduğu anlaşılmaktadır. Okur ve Yamaç (2013)'ın *İstanbul Türkçe Öğretim Seti* üzerinde yaptıkları incelemede ise Temel seviye metinlerine göre Orta seviye metinlerinde daha fazla kültürel aktarımın yapılmış olduğu sonucuna ulaşılmış olmasına rağmen bu yeterli görülmemiştir.

Ayrıca ortaya çıkan sonuçlar kültürel aktarımların seviyelere göre dengeli dağılmadığını göstermektedir. Oysaki yapılan aktarımların seviyelere ve ünitelere göre dengeli dağılması, yani bir planın olması gerekir. Tüm ve Sarkmaz (2012) da yaptıkları çalışmada Yeni Hitit 1, 2 ve 3 kitaplarındaki kültürel öğeleri ortaya koymaya çalışmışlar ve sonuç olarak kültürel öğelerin dengeli bir dağılım içerisinde verilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Diğer yandan Demir ve Açık (2011) ise ortaya koydukları araştırmayla Hitit ve Gökkuşuğu dil öğretim setlerinde yer alan metinlerin kültürlerarası yaklaşımla oluşturulduğunu tespit etmişlerdir. Aynı şekilde Yılmaz (2012) da Yeni Hitit serisinin, Türkçe öğretmeyi hedeflediği öğrenci kitlesine Türk kültürünü aktarmada başarı sağlayabilecek nitelikte olduğunu ifade etmiştir.

5. ÖNERİLER

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlara göre alan araştırmacılarına ve uzmanlarına yapılabilecek öneriler şunlardır:

1. Yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanan setlerde belirli ve ortak bir programın takip edilmesi daha faydalı olabilir. Bu sebeple söz konusu alanda yapılacak çalışmalarda belirli bir programı takip etmek adına Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni dikkate alınmalıdır.

2. Dil öğretim sürecinde, kültür aktarımı konusu üzerinde çok dikkatli bir şekilde durulması gerekir. Çünkü kültür aktarımı dil öğretim sürecinin yürütülmesinde ve en önemlisi de öğrencilere dilin doğal ortamını sunmada çok etkin bir araçtır. Bu yüzden alan uzmanları, hem hazırlanmış olan setlerle ilgili hem de bu alanda oluşturulabilecek etkinliklerle ilgili çalışmalar yapabilirler.

3. Türkçe öğretim setlerinde seviyelerin hazırlanışında belirli bir programa uyulmalıdır. Kültür aktarımı başlangıç seviyesinden ileri seviyelere doğru artarak devam ettirilmelidir. Bu şekilde bir program takip edilmediği zaman hazırlanan setler gerçek amaçlarına ulaşamazlar. Çünkü dil öğretimi çok boyutlu bir alandır.

4. Setlerde hazırlanan metinlerdeki kültürel öğelerin aktarılış şekillerine de dikkat edilmelidir. Başlangıç seviyesindeki metinlerde doğrudan aktarımlar yapılırken, seviye ilerledikçe dolaylı aktarımlara da yer verilebilir. Aynı zamanda başlangıç seviyesindeki aktarımlarda basit zamanların kullanılmasına özen gösterilmelidir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

5. Kültür aktarımı demek, kültür tanıtımı anlamına gelmediği için kültür aktarımlarında günlük hayatta yapılan etkinliklere, alışkanlık hâline gelmiş veya âdet olmuş uygulamalara daha fazla yer verilmelidir. Çünkü kültür aktarımının yapılmasındaki temel amaç öğrencilerin dilin konuşulduğu toplumdaki günlük hayata ait durumlara yabancı kalmamalarıdır. Yani dilin doğal ortamını tanıyarak, o dil ile ilgili sözlü iletişimlerini geliştirmeleridir.

KAYNAKÇA

- AKARSU, B. (1998). *Dil Kültür Bağlantısı*. İstanbul: İnkılâp Yayınları.
- AKSAN, D. (2003). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dil Bilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- BAYYURT, Y. (2009). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültür Kavramı ve Sınıf Ortamına Yansımaları. Derya Yaylı ve Yasemin Bayyurt (Ed.), *Yabancılar Türkçe Öğretimi: Politika, Yöntem ve Beceriler* (29- 42). Anı Yayıncılık: Ankara.
- BÖLÜKBAŞ, F. ve KESKİN, F. (2010). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metinlerin Kültür Aktarımındaki İşlevi. *Turkish Studies*. 5(4). 221-235.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş.; KILIÇ ÇAKMAK, E.; AKGÜN, Ö. E.; KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- ÇİFCİ, M. (2010). Dil Öğretimi. İsmail Çetin (Ed.), *Dil ve Edebiyat Öğretim Yöntemleri*. (107-159). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- DEMİR, A. ve AÇIK, F. (2011). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürlerarası Yaklaşım ve Seçilecek Metinlerde Bulunması Gereken Özellikler. *TÜBAR*. XXX. 51-72.
- DEMİRCAN, Ö. (1990). *Yabancı-Dil Öğretim Yöntemleri*. İstanbul: Can Ofset.
- EKİZ, D. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- ERGİN, M. (1999). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- KAPLAN, M. (2001). *Türk Milletinin Kültürel Değerleri*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- KAŞGARLI MAHMUT ARAPLAR İÇİN TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ. (2012). Ankara: Neyir Matbaacılık.
- OKUR, A. ve YAMAÇ, F. (2013). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kültürel Öğelerin Aktarımı: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Örneği. *The Journal Of Academic Social Science Studies*. 6(2). 1619-1640.
- TEMİZYÜREK, F. (2001). Yabancı Dilde Eğitimin Sakıncaları Üzerine. *Türk Yurdu, Türkçeye Saygı Özel Sayısı*. 21(162-163). 404-406.
- TİMURTAŞ, F. K. (1980). Dil Meselesi. *Milli Eğitim ve Kültür Dergisi*. 2(8). 35-46.
- TÜM, G. ve SARKMAZ, Ö. (2012). Yabancı Dil Türkçe Ders Kitaplarında Kültürel Öğelerin Yeri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 43. 448-459.
- UYGUR, N. (2006). *Kültür Kuramı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- YILMAZ, F. (2012). Cultural Transmission Through Teaching Turkish As A Foreign Language Course Books. *Turkish Studies*. 7(3). 2751-2759.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

